

Obsah

Seznam obajsnujících rámců	8
Seznam definic	9
Účel a pojetí učebnice	10
Úvod	12
I Pedagogická problematika předškolního vzdělávání	13
1 Co je pedagogika?	14
1.1 Co znamená výraz edukační realita?	15
1.2 Jak moderní pedagogika chápe pojem „učení“?	17
1.3 Teorie pedagogiky a její obory	21
1.4 Které okruhy z pedagogické teorie jsou pro vás užitečné?	23
2 Které faktory a vlivy působí na rozvoj a vzdělávání dětí	27
2.1 Dítě a dětství z pohledu některých věd	27
2.1.1 <i>Dětství v biologickém a psychologickém pojetí</i>	<i>28</i>
2.1.2 <i>Dětství v sociologickém pojetí</i>	<i>29</i>
2.2 Faktory působící na vývoj dětí	31
2.2.1 <i>Rodinné prostředí</i>	<i>31</i>
2.2.2 <i>Faktory širšího sociálního prostředí</i>	<i>34</i>
2.2.3 <i>Faktory etnické/národní kultury</i>	<i>35</i>
2.2.4 <i>Faktory lokálního prostředí</i>	<i>36</i>
3 Význam řečového a komunikačního vývoje dětí předškolního věku	38
3.1 Vývoj řeči a komunikace v raném věku	38
3.1.1 <i>Vznik jazykové a komunikační kompetence</i>	<i>39</i>
3.2 Podpora rozvoje řeči a komunikace dětí v mateřské škole	41
3.3 Vyučování cizího jazyka v mateřské škole	45
4 Pedagogika a didaktika předškolního vzdělávání	48
4.1 Pedagogika předškolního věku a předškolního vzdělávání	48
4.2 Didaktika předškolního vzdělávání	51
4.2.1 <i>Metody podpory výchovného působení</i>	<i>52</i>
4.2.2 <i>Metody podpory vzdělávacího působení</i>	<i>54</i>
5 Učitelka/učitel předškolního vzdělávání a klima mateřské školy	60
5.1 Kvalita a šíře profesní připravenosti	60
5.1.1 <i>Osobnostní orientace ve stylu práce učitelky/učitele</i>	<i>62</i>
5.1.2 <i>Naplnění všestranné profesionality učitele</i>	<i>65</i>
5.2 Vytváření podmínek pro vzdělávání dětí a povinnosti učitelky	66

5.3	Klima v mateřské škole	69
5.3.1	<i>Společná komunikace na pracovišti</i>	70
5.3.2	<i>Spolupráce v pedagogické práci</i>	70
5.3.3	<i>Dobré vztahy dvou učitelek ve třídě</i>	71
6	Legislativní a kurikulární východiska pedagogické činnosti v MŠ	74
6.1	Legislativní dokumenty a jejich vztah k pedagogické činnosti	74
6.2	Kurikulární dokumenty	76
6.2.1	<i>Národní program pro rozvoj vzdělávání</i>	76
6.2.2	<i>Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání</i>	77
6.2.3	<i>Školní vzdělávací program a jeho součásti</i>	79
6.3	Práva dítěte	84
6.4	Integrované vzdělávání	85
6.5	Hodnocení a evaluace v mateřské škole	87
6.6	Pedagogická diagnostika orientovaná na dítě	88
6.7	Věkově homogenní a heterogenní začlenění dětí do tříd	90
6.7.1	<i>Krátký historický pohled</i>	91
6.7.2	<i>Věkově heterogenní třídy</i>	92
6.7.3	<i>Věkově homogenní třídy</i>	93
7	Co děti v mateřské škole získávají	97
7.1	Rozvoj v oblasti rozumové	98
7.2	Rozvoj v oblasti osobnostní a sociální	100
7.3	Rozvoj v oblasti esteticko-výchovné a tvořivé	102
7.4	Rozvoj v oblasti pohybové a zdravotní.	103
7.5	Komplexní přínos hry	105
7.5.1	<i>Hra dětí v mateřské škole</i>	106
8	Vzdělávání dětí předškolního věku v České republice	110
8.1	Mateřské školy v historii českého vzdělávání	110
8.2	Současný stav institucí pro předškolní vzdělávání	111
8.3	Které trendy dnes charakterizují české předškolní vzdělávání?	112
8.3.1	<i>Předškolní vzdělávání je součástí celkového vzdělávacího systému</i>	112
8.3.2	<i>Kvalitní profesní příprava učitelek pro předškolní vzdělávání</i>	113
8.3.3	<i>Přípravné třídy jako kompenzační vzdělávací instituce</i>	116
8.3.4	<i>Školní zralost a odklad školní docházky</i>	117
9	Alternativní koncepce předškolního vzdělávání	120
9.1	Reformní pedagogika od konce 19. do poloviny 20. století	121
9.1.1	<i>Reforma mateřské školy v českých zemích</i>	122
9.2	Alternativní programy v současných českých mateřských školách	124
9.2.1	<i>Waldorfské mateřské školy</i>	126

9.2.2	<i>Mateřské školy M. Montessori</i>	128
9.2.3	<i>Daltonské mateřské školy</i>	132
9.2.4	<i>Mateřské školy Začít spolu</i>	134
9.2.5	<i>Mateřské školy s Programem podpory zdraví</i>	137
10	Jak se realizuje předškolní vzdělávání v zahraničí	143
10.1	Předškolní vzdělávání se všude považuje za velmi významné	143
10.2	Jak různé země zajišťují předškolní vzdělávání	144
10.3	Optimální věk pro zahájení předškolního vzdělávání	146
10.4	Jak se připravují učitelky pro předškolní vzdělávání v zahraničí	148
II	Pedagogické disciplíny významné pro předškolní vzdělávání	151
11	Pedagogická psychologie	153
12	Speciální pedagogika	156
13	Pedagogická diagnostika	160
14	Sociální pedagogika	163
15	Pedagogika volného času / mimoškolní pedagogika.	166
16	Etnopedagogika a multikulturní výchova	170
III	Pedagogický výzkum v absolventských a jiných studentských pracích	175
17	Metody vhodné pro váš výzkum.	178
18	Modelový příklad studentského výzkumu.	180